

גנזי המלך

קובץ שבועי בענייני יהדות מהוצאת **ארבע נופות**

389

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 0732-776776 03-6777779 מופץ בכל הארץ ב-40,000 עותקים

"כֹּה אָמַר ה' אֱלֹקֵי הָעֲבָדִים עַד מְתֵי מְאֹנָתָּ לְעֵנַת מִפְּנֵי שַׁלַח עַמִּי וַיַּעֲבֹדֵנִי"

השאיפה לשחרור

מתוך דרשותיו של הרב אמנון יצחק שליט"א

למדינה. א"ל עבדיו: "גזור עלינו גזירות". אמר להם: "כשתקבלו מלכותי, אגזור עליכם גזירות. שאם מלכותי אינכם מקבלים, גזירותי, היאך אתם מקיימין?" כך אמר המקום לישראל: "אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ". "לא יִהְיֶה לְךָ". אני הוא שקבלתם מלכותי עליכם במצרים?" אמרו לו: "הן". "כשתקבלתם מלכותי, קבלו גזרותי". כלומר; אחר שאתם מקבלים עליכם ומודים, שאני ה' ואני אלקיכם, קבלו כל מצותי. נמצא, שכל קיום המצוות יתכנו, רק לאחר שיקבלו את ה'עבדות', שהיא ה'מלכות'. וכל המצוות, הם המשך לקבלת ה'מלכות'.

ומעתה, כל שאין לו קשר ל'עבדות' ו'מלכות', הרי אינו בכלל מקיימי המצוות. שאין זו המצוה הנדרשת מאתנו. וא"כ, נקודת העבודה, חייבת להיות בעיקר זה. ואילו אנו, רחוקים מאד ואיננו מכירים כלל בזה. וסימן ראשון בעבדות; הוא מש"כ ה'מסילת ישרים'; 'שחייב להרגיש עצמו כארעי בעולם הזה'. ונתבונן במצבנו, שהוא ממש להיפך. שאדם מרגיש עצמו, כבעלים בעוה"ז. ורק המשך בעמ' 2 <<<

כל מציאותו, רק רצון הבעלים. ומבלעדי זאת, אין לו מאומה. ולכן, יתכן, שאדם יעשה מצוות ואין לזה שייכות ל'עבדות'. כי מעשיו, הם בגלל שרצונו לעשותם. ולא מגדרי 'עבדות'. 'עבדות', ביאורה; שעושה מכח גזירה, שמלכו גזר עליו לעשות. וזה מוכיח, שיש מלכות בעולם. כי ה'מלכות' וה'עבדות' תלויים אחד בחברו; שאין מלך ללא עבדים. וכן; ה'עבדות' מוכיחה, על קיום המלוכה.

ומעתה, נמצא יסוד חדש ועמוק, בהגדרת 'עבודת האדם'; שכל המצוות חייבים לנבוע, מכח עבדות שמקיים מצות המלך. וכל התורה היא ציוויים וגזירות, לקיים רצון המלך. והדברים מפורשים ברמב"ן; "אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ... מִבֵּית עַבְדִּים" ('שמות' כ ב). שהיו עומדים במצרים בבית עבדים, שבויים לפרעה. וא"ל: "שהם חייבים, שיהיה השם הגדול הנכבד והנורא הזה, להם לאלקים שיעבדוהו. כי הוא פדה אותם מעבדות מצרים. כטעם; "עֲבַדְתֶּם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם" ('ויקרא' כה נה).

ומביא הרמב"ן שם דברי המכילתא; 'משל למלך שנכנס

לפעמים, עיקרים ויסודות גדולים, נשכחים ונעלמים מאתנו. ויתכן, שיחיה חיים שלמים. ויעבוד ויתגע בהשגת רוחניות, מ"מ, כל עבודתו רק בפרטים ועיקר העיקרים, נשכח מאתו ואינו משים לב עליו. יסוד יציאת מצרים הוא; שאנו עבדים להקב"ה וכל מעשנו חייבים להיות בגדר; 'עבדות'. שכיון שהיינו עבדים לפרעה והוציאנו ה' ית' מתחת עבדות פרעה, עלינו להיות תמורת זאת, עבדים להשי"ת. ומקרא מלא הוא: "בְּהוֹצֵאתְךָ אֶת הָעָם מִמִּצְרַיִם תַּעֲבֹדוּן אֶת הָאֱלֹקִים עַל הַקֶּר הַזֶּה" ('שמות' ג יב). וראה ברמב"ן; 'ומאז יקבלו עבודת ה' ללכת אחר מצותו'. וכן, כשבא משה לפרעה, תחילת דברו היה; "שַׁלַּח אֶת עַמִּי וַיַּעֲבֹדֵנִי" ('שמות' ז טז).

נקודת העבדות נעלמה מאתנו. ואף הירא ודואג עבור תקנת נפשו, מכל מקום, מסתפק רק במעשים וכדומה. ואילו בנקודה עיקרית זו של עבדות, אינו נוגע כלל ואינו מכיר אותה. ויתכן, שאדם מתיגע ועושה פעולות במשך כל ימי חייו, אמנם פעולותיו אינם מכח 'עבדות'. ש'עבדות', כל מהותה, בחינה אחרת לגמרי. 'עבד', פירושו; שאין לו רשות עצמית, לגמרי.

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

➤➤➤ המשך מעמ' 1

מקיים מצוות, כדי לזכות אף לעוה"ב. וכ"ז ראייה, שאין לנו שייכות כלל ל'עבדות'.

ובזה יתבאר דברי חז"ל, באופן יותר עמוק. וממנו נלמד, היכן טמון ענין ה'עבדות'; ו"ושבתם וראיתם בין צדיק לרשע בין עבד אלקים לאשר לא עבדו" (מלאכי' ג יח). "היינו; צדיק" היינו; "עבד אלקים". היינו; "רשע" היינו; "אשר לא עבדו"? א"ל: "תרוייהו צדיק גמורי נינהו. ואינו דומה שונה פרקו מאה פעמים, לשונה פרקו מאה ואחד" ('חגיגה' ט). נוראות הדברים; שיתכן ואדם נחשב לצדיק גמור, מ"מ, עדין הוא במדרגת; "אשר לא עבדו!" בשעה שאינו שונה פרקו מאה ואחד.

'שונה פרקו מאה פעמים' דבר גדול הוא. אבל כיון שהרגיל את עצמו בעבודה זו, אין הענין קשה עליו. ואילו להוסיף פעם אחת ולשנות את הרגליו, זה קשה מאד. ולכן, יכונה בתורת 'עבד', רק; 'שונה פרקו מאה ואחד'. שעושה פעולות, שהם היפך טבעו והרגליו. ואף שלשנות פרקו מאה פעמים, גם כן הוצרך להגיע ל'עבדות'. מכל מקום, הרי עבודתו מסתיימת במאה פעמים. ואילו לשנות מאה פעמים ואחד, אינו מסוגל. ולכן, אינו נקרא 'עבד'.

מעתה, כל אשר כפוף להרגליו וטבעיו. ואינו יכול לכופף אותם, כאילו כפוף לרשות אחרת. ואינו בכלל 'עבדות'. ולכן, חייבים אנו, לשבור את טבענו והרגליו. ואשר ישבור הרגליו, אף במעט, כבר נכנס בכלל; 'עבדי השי"ת'. וכל שאינו עומד בכך, אף שהוא צדיק גמור, מכל מקום, אינו בכלל; 'עבדי ה' יתברך'. ובמדרגת 'פורק עול', ימנה.

כאשר נתבונן בזה, נראה שהדברים חמורים יותר; "לא יקנה בך אל זר" (תהלים' פא י) אל זר שיש בגופו של אדם' ('שבת' קה). בקרבו של אדם, נמצאת 'עבודה זרה'. כל עבודה, שאינה מיוחדת להשי"ת, הרי היא 'עבודה זרה'. והעובד את רצונותיו ותאוותיו, מכלל העובדים ע"ז. וכן העובד למשפחתו, מכלל זה. כי ה'עבדות', פירושה; עבודה רק לה' יתברך. וללא עבודה ויגיעה, פועל למען טבעו ותאוותיו והוא עובד ע"ז. ורק לאחר יגיעה, יזכה להיות; "עבד משפיל" ('משלי' יז ב) בכל מלאכת ה' אדוניו. ('אור יחזקאל').

"גטה ידך על השמים ויהי חשך על ארץ מצרים" ('שמות' י כא)

איתא במדרש; 'למה הביא עליהן יתברך שמו של הקב"ה חשך? שאין לפניו משוא פנים והוא חוקר לב ובוחר

כליות, לפי שהיו פושעים בישראל, שהיה להן פטרונין מן המצרים והיה להן שם עושר וכבוד. ולא היו רוצים לצאת' ('שמות רבה' יד). ויש להתבונן; והלא ראינו את גדלות כלל ישראל. ואת כפיפותם לדעת גדולי הדור. וכשאמר הקב"ה למשה: 'הן מאמינים בני מאמינים' ('שבת' צז). הלא על הכלל כולו נאמר ואף על אלו שמתו בימי החושך. ובודאי, לאחר שאמר משה את דבר ה' וראו את כל המכות שעשה ה' במצרים, בודאי נתחזקה יותר אמונתם. ואף הם רצו לצאת. ומדוע נענשו בעונש חמור כ"כ, שמתו במצרים. ולא זכו לצאת ממנה?

אלא, כאן מגלים לנו חז"ל; לפי שהקב"ה 'חוקר לב ובוחר כליות', הבין וראה במעמקי נפשם, שחסר להם הרצון העז לצאת ממצרים, מפני השררות שהיו להם שם. ובאמת, הקב"ה משבח את ישראל על זה. כמ"ש: "זכרתי לך סוד נעורך אהבת פלולתיך לכתך אחי במדבר בארץ לא זרועה" ('ירמיה' ב ב). בעינינו ראינו בעת המלחמה האחרונה, רבים מאחינו בני"י, לא רצו לצאת ממקומם, למרות כל הגזירות הרעות. כי עצם היציאה והנדודים, קשים מאד.

ומובא בשם הגר"א ז"ל, לבאר הא דאמרין בתפלת 'שמונה עשרה'; 'משען ומבטח לצדיקים'. כאשר רצון הקב"ה שהצדיקים יבטחו בו ונתן להם קודם כל; 'משען'. ומראה, שאפשר להשען עליו. ועי"ז, נתן כח בצדיקים, להגיע למדת הבטחון. וכן היתה הנהגתו במצרים. שכיון שקשה לבטוח בשי"ת ולצאת אל; 'ארץ לא זרועה'. לכן נתן הקב"ה י"ב חדש, מכות במצרים והראם את ידו הגדולה, כדי שיבטחו בו. ואלו האנשים, שהיו להם 'שררות' במצרים, הוקשה להם לצאת לנווד במדבר. ומכיון שמצא הקב"ה במעמקי לבם, חסרון שאיפה לצאת, לכן נענשו שלא יצאו ממצרים.

דבר זה, חייב להיות יסוד גדול, בכל מהלך חיינו ועבודתנו. כי ברצות האדם לזכות מאת הקב"ה, חייב להיות נתון בשאיפה עמוקה ועזה, בכל לבו ונפשו. ורק באופן זה, יזכה מאת הקב"ה. ואילו כאשר נחסרת מאתו השאיפה והרצון, לא יזכה. ולכן, התנאי הראשון לצאת ממצרים, היתה השאיפה לצאת. ומכיון שחסר אצלם שאיפה זו, לא זכו לכך.

גודל התשוקה הנצרכת כדי לזכות, יש לראות, מחובת אכילת קרבן פסח במצרים; "מתניכם חגרים נעליכם כרגליכם ומקלכם בידכם ונאכלתם אתו בחרפון" ('שמות' יב יא). כן צריכה

להיות התאוה והחפץ. האדם חייב להכין את עצמו לגאולה, עד שלא יחסר לו במאומה. עומד וממתין ומצפה לרגע האות. וכשתגיע שעה זו, לא יעכבהו אף הכנת רגע נוסף כלל. וכל שחסר לו במדת ההכנה הזאת, לא יזכה. כי דרכי שמים, הם 'מדה כנגד מדה' ('ב"ר' ט יא) עד דקדוק כחוט השערה ממש. וכל שחסר לו השאיפה והרצון, לזכות לעוה"ב, לא יזכה כלל לזה.

ובמדרש; "פֶּלֶס וּמֵאֲנֵי מִשְׁפַּט לֵה" ('משלי' טז יא). בוא וראה; כמה בין משה לשמואל? משה, היה נכנס אצל הקב"ה לשמוע הדיבור. ואצל שמואל, היה הקב"ה בא. למה כך? אמר הקב"ה: "בדין ובצדקה אני בא עם האדם. משה, היה יושב. ומי שהיה לו דין, בא אצלו ונידון. אבל שמואל, היה טורח בכל מדינה ושופט, כדי שלא יצטערו לבא אצלו". אמר הקב"ה: "משה, שהיה יושב, יבוא אצלי לשמוע הדיבור. אבל שמואל, שהלך אצל ישראל, אני הולך ומדבר עמו". לקיים מה שנאמר: "פֶּלֶס וּמֵאֲנֵי מִשְׁפַּט לֵה" ('שמו"ר' טז).

נורא הדבר למעיין; דבודאי לא נמצא עון, בזה שמשה רבנו ע"ה היה יושב והעם בא אצלו. מצב ישראל במדבר היה, שאין מקום לסובב בעיירות, לדון את ישראל, שכולם סמוכים ועומדים לאהל מועד. אך כיון שבמציות, חסר ההליכה לשפוט את העם. לכן, לא זכה שהדיבור יבוא אליו. כן היא מדת הקב"ה; 'מדה כנגד מדה' ללא ויתור כלל. ומעתה, פשוט מדוע לא זכו חלק מבני ישראל לצאת ממצרים. דכיון שחסרה להם התשוקה לצאת, לא יתכן שיצאו ללא שאיפה זו.

וזו עלינו לדעת, שכדי לזכות; ל'עולם שכולו טוב' ול'עולם שכולו ארוך' ('קדושין' לט) האדם עומד על זה במשפט תמידי. כי אדם נידון בכל יום. ומשפטים רבים צפויים לו. וכדי לזכות, תלוי רק, במידת גודל שאיפת האדם לזכות לזה. וכל שאינו משתוקק לכך. ואינו מוכן להפקיר תאוותיו הפרטיות כדי לזכות, לא יזכה במשפטו. וכדחזינן ביציאת מצרים, שלמרות אמונתם; 'מאמינים בני מאמינים' אך כיון שחסר בעומק לבם השאיפה לכך, לא יצאו ממצרים.

אנו עומדים ומצפים כל יום, לגאולה העתידה, לביאת המשיח. מכל מקום, לא נזכה לראות בביאתו, אם לא נשאף ונרצה בזה, בכל כחות נפשנו. וכתב הסמ"ק; "אֲנֵכִי ה' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם" ('שמות' כ ב). כי מיציאת מצרים, עלינו ללמוד בינה אף לגאולה העתידה, שתהא במתכונת ובמדת יציאת מצרים. וכשם שאלו שלא ציפו באמת ליציאת

גנזי המלך דברים הטעונים גיזה גנזי המלך דברים הטעונים גיזה

מצרים, לא זכו לראותה. כן, ח"ו, כל שלא יחכה באמת לימות המשיח, לא יזכה לראותה (מצוה א).

הדרך להגברת תאות העולם הבא בקרבנו; היא עקירת תאות העולם הזה מנפשו. כי לא תתכן בלב האדם, שתי תאוות אלו, כי מנוגדות המה. וכל אחת, סותרת חברתה. וכל שרצון ותאות העוה"ז בו, לא נמצאת בקרבנו השאיפה

האמיתית והנכונה, לעוה"ב. ורק לאחר עקירת רצון העולם הזה, יתכן וישריש בקרבנו, השאיפה לעולם הבא.

איתא במדרשו; 'בשביל ד' דברים נגאלו ישראל ממצרים; שלא שנו את שמם ואת לשונם...' (ויקרא רבה' לבה). **ואע"ג שהיו; 'מאמינים בני מאמינים'** ובזכות אמונתם לבד, הוצרכו ליגאל. **מ"מ, מלמדנו**

חז"ל; שבזכות מעלות אלו, יצאו ממצרים. והן הן הדברים. כי הזכות לצאת ממצרים, ניתנה רק לשואפים ומתאווים, לצאת באמת ובתמים. ואי התערבות במצרים, היא הוכחה לגודל השאיפה לצאת, שלא חשקו כלל להתדמות למצרים. והשתדלו בכל כחם, להיות עם נבדל. והמתינו לביאת המושיע. **(אור יחזקאל).** ■

שריפה

'וְהָיָה כִּי יֹאמְרוּ אֲלֵיכֶם בְּנֵיכֶם מָה הָעֵבֶדָה הַזֹּאת לָכֶם' (שמות' יב כו)

'תנא ר' חייא: **'כנגד ארבעה בנים דברה תורה; בן רשע מה הוא אומר: 'מָה הָעֵבֶדָה הַזֹּאת לָכֶם'?** "מה הטורה הזה שאתם משריחין עלינו בכל שנה ושנה?" מכיון, שהוציא את עצמו מן הכלל. אף אתה אמור לו: **'פְּעֻבֹר זֶה עֲשֵׂה ה' לִי'** (שמות' יג ח) **לי עשה! לאותו האיש לא עשה. אילו היה אותו האיש במצרים, לא היה ראוי להגאל משם לעולם'** (ירושלמי' פסחים' ע ב) כדברי הירושלמי, אנו מוצאים ג"כ בהגדה של פסח. הפסוק: **'פְּעֻבֹר זֶה עֲשֵׂה ה' לִי'** הנאמר אצל; **'שאינו יודע**

לשאול' (הגדה של פסח) מובא כדברי תשובה לשאלת הרשע ודבר זה צריך ביאור. **ועוד יש להבין;** מדוע התשובה על שאלת הרשע, נאמרת בלשון נסתר; **'לאותו האיש'. 'אילו היה שם'?** ושמעתי בשם ה' מגיד מדובנא', שתיריך כדרכו עפ"י משל; לכבאים שהוועקו לכבות אש שפרצה בבית אחד. כאשר הגיעו הכבאים למקום הדליקה, לא התיזו מים על הבית הבווער, אלא על הבתים שמסביבו. הציבור שהתקהל במקום, קרא לעבר הכבאים: **"לא קראנו לכם לבוא לכאן על מנת להתיז מים על בתים אשר לא נתפסה בהם אש כלל, אלא לכבות את האש האוחזת בבית הבווער". השיבו להם הכבאים:** "שוטים שבעולם. וכי אין אתם רואים, כי מצב הבית

הבווער הוא קשה ביותר. וספק רב, אם ניתן להציל ממנו משהו?! לעומת זאת, יש עדין אפשרות להגן על שאר הבתים, לבל ידלקו. ולכן תחילה אנו מתיזים מים עליהם". בדומה לזה, יש לנהוג, כאשר בן אחד קם ומשמיע דברי כפירה ולעג. עוד לפני שמנסים לישר את דרכו, יש לפנות תחילה אל שאר בני הבית הגדולים והקטנים ולהזות עליהם מים. ו'**אין מים אלא תורה'** (בבא קמא' יז) כדי לחזק ולהסן אותם מפני דברי הבלע של הרשע. ולכן **זכר כאן הפסוק של; 'שאינו יודע לשאול'.** ומסבירים להם את עיקרי היסודות של יציאת מצרים. ומוסיפים ואומרים להם: **"אילו היה אותו האיש במצרים, לא היה ראוי להגאל משם לעולם".** (לקח טוב) ■

מסלול החיים

'וְאֵנְחֵנוּ לֹא נִדְעָה מָה נַעֲבֹד אֶת ה' עַד בָּאֵנוּ שְׁמָה' (שמות' י כו)

'...ולמה התינוק בוכה ביציאתו? על מה שאיבד, מקום הנחה והרוחה ועל העולם שיצא ממנו. באותה שעה; מתחלפים עליו שבעה עולמות; עולם ראשון; דומה למלך, שהכל שואלין בשלומו. ומתאווין הכל לראותו. ומתבקין ומנשקין אותו מפני שהוא בן שנה. עולם שני; דומה לחזיר, שהוא שוגש באשפות. כך הולד, שוגש בצואה, כשהוא בן שנתים. עולם שלישי; דומה לגדי, שהוא מרקד לכאן ולכאן במרעה טוב, לפני אמו, כך התינוק, מתענג לפני אביו ואמו ומרקד לכאן ולכאן ומשחק והכל שמחים בו. עולם רביעי; דומה לסוס, שהוא מהלך בסטריות. ואימתי? כשהגיע על פרקו, כשהוא בן י"ה.

כשם שהסוס רץ ומשתבח, כך הנער משתבח בבחרותו. עולם חמישי; דומה לחמור, שמניחין עליו אוכף. כך לבני אדם, מניחין לו אוכפו עליו, ונותנין לו אשה ומולידי בנים ובנות, חוזר והולך לכאן ולכאן ומביא מזון ומפרנס לבניו ומכלכל ונותנין עליו משא והוא מעומס מן בנים ובנות. ואימתי? כשהוא בן ארבעים שנה. עולם ששי; דומה לכלב, שהוא חצוף לכאן ולכאן ונוטל מזה ונותן לזה ואינו מתבייש. עולם שביעי; דומה לקוף, שנשתנה דמותו מכל הבריות, שואל על כל דבר ודבר ואוכל ושותה, כמו נער ומשחק כמו תינוק וישוב לימי עלומיו בדעת, אבל לא בדבר אחר. ואפילו בניו ואנשי ביתו, מלעיגיין עליו. ומקלליין אותו ושונאיין אותו וכשהוא דובר שום דבר, אומרים לו: **"הניחו לו, כי הוא נער**

וזקן". והוא דומה לקוף, בכל עניניו ובכל דבריו ואפילו התינוקות, מלעיגיין עליו ומשחקין בו. ואפילו צפור דורר, ינערנו משנתו. לסוף הגיע זמנו. בא לו אותו המלאך ואומר לו: **"תכירני?"** אומר לו: **"הן".** ואומר לו: **"למה באת לי היום, מכל שאר הימים?"** אומר לו המלאך: **"כדי להוציאך מן העולם, כי הגיע זמנך להפטר".** מיד מתחיל בוכה. ומשמיע קולו מסוף העולם ועד סופו. ואין הבריות מכירין ולא שומעין את קולו, חוץ מן התרנגול בלבד. ואומר למלאך: **"הלא כבר הוצאתני משני עולמות והכנסתני בזה העולם?"** וא"ל המלאך: **"והלא כבר אמרתי לך; 'על כרחך נוצרת. ועל כרחך נולדת. ועל כרחך אתה חי. ועל כרחך, אתה עתיד ליתן דין וחשבון, לפני הקב"ה"** (תנחומא' פקודי' ג) ■

פרשת 'בא'

"ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשנו"

משל הכלבים והרפורמים

הרי"ם'

דינר זהב

אפשר, שזו גם כונתם של חז"ל שאמרו במדרש; כי עוביו של החושך היה כדינר זהב. כי הרדיפה אחרי דינר הזהב, מגבירה בבני האדם את האנוכיות, שלא ירצו ולא יוכלו לראות את צערו ודחקו של הזולת. ('אבני אזל')

"ויאמר משה פן דברת לא אסף עוד ראות פניו" ('שמות' י כט)

מן הדין; 'אסור לאדם להסתכל בצלם דמות אדם רשע' ('מגילה' כח). אמנם, אם יש צורך להוכיח אותו, לדבר אתו ולשכנע אותו לעזוב את מעשיו הרעים, אזי מותר. והנה, עד מכת 'חשך', חשב משה שיש בפרעה איזה קורטוב של אמונה, לכן בא משה אל פרעה ודבר אתו פנים אל פנים, כדי להוכיחו ולהחזירו בתשובה. אך כאשר אמר לו פרעה: "לך מעלי" ('שמות' י כח). אמר לו משה: "פן דברת" כלומר; צדקו דברך, עתה שנוכחתי כי אתה רשע גמור על כך; "לא אסף עוד ראות פניו" כי אסור להביט בצורת אדם רשע. ('דברי מרדכי')

"נהגתם אל המשקוף ואל שתי המזוזות מן הדם" ('שמות' יב כב)

כתב רבנו הרמב"ם ז"ל; שהכבש היה אלהיהם של המצרים. והיו המצרים מאמינים, שהכח של אלהיהם יגן עליהם וינקום באויביהם. והיו יהודים שניפתו להאמין בכך. לפיכך; היה התנאי הקודם לגאולת מצרים, להשתחרר מהשקפות פסולות אלו. לפיכך; נצטוו לשחוט את הכבש ולהזות מדמו על פתחי בתיהם. שלפי אמונת המצרים, יביא מעשה זה את המשחית לנגוף את העושים ולהכריז; כי אדרבה, מעשה זה יביא את ההצלה. ונמצאנו למדים, שהשתחררות מדעות פסולות, היא התנאי לגאולה. (הר' שלום

עליכם". אך סיים המלמד את דבריו לתלמידים ועדר של כלבים זינק לעומתם מן החורשה הסמוכה. מיד נשא המלמד את רגליו ונמלט מן המקום. ובעקבותיו נסו על נפשם הילדים הרכים. כשהגיעו כולם למקום מבטחים, שאלו כמה ילדים את רבם: "מדוע ברח הרבי ולא אמר את הפסוק; "ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשנו", כפי שהציע לנו לעשות?" השיב להם המלמד: "אתם צודקים ילדים. אך מה אפשר לעשות, בשעה שהכלבים אינם מניחים לומר פסוק!?"

יש הורים ויש הורים

מדוע כה קשה להורים, להרגיל את בניהם, למדה יסודית של 'משמעת חפשית' בלתי כפויה? יתכן, שאת הסיבה האמיתית לתופעה זו, יש לראות בעובדה; שהמשמעת, היא אולי המדה היחידה, שאין הילדים מוצאים אותה אצל ההורים. אנו מופיעים לפני ילדינו רק כמפקדים ומצוים. ומנין א"כ ילמדו מאתנו את מדת המשמעת? ברם, אצל הורים יהודים, מועיל בהרבה, אורח החיים היהודי; שהוא כולו רצוף משמעת מתוך שמחה ורצון חופשי. המצוות, הינן יסוד היסודות של כל המדות הטובות. בעיני הילד, נמשלת התורה; להורי הוריו. ואותה שמחה של מצוה, שבה ההורים סרים למשמעת התורה. ומדקדקים בכל איסוריה והיתריה בחיי יום יום, מהוה עבורו דוגמא מאלפת ומלהיבה, להרגילו במדת המשמעת ובכל שאר המדות הטובות. (הרש"ר הירש, מתוך הספר 'אבני הינוך')

"לא ראו איש את אחיו ולא קמו איש מתחתיו" ('שמות' י כג)

החושך הגרוע ביותר הוא, כאשר איש אינו רוצה לראות את אחיו בצערו ולהושיט לו עזרה. ברם, התוצאה היא; שכאשר אדם מתעלה מדחקו של חברו, אין הוא יכול למוש ממקומו; "ולא קמו איש מתחתיו". ('חידושי

"ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה" ('שמות' י א)

לא נאמר; 'לך אל פרעה', כי אם; "בא". משום שאין הולכים מאת השי"ת, שכן; 'מלוא כל הארץ כבודו'. ויאה אפוא יותר הביטוי; "בא" שפירושו; בוא איתי, כי אתך אני. (בשם הרבי מקוצק)

"ולמען תספר באזני בניך וכן בקה... וידעתם פי אני ה'" ('שמות' י ב)

הכתוב מדגיש כאן, שאם; "תספר באזני בניך וכן בקה", אם תעבירו את עלילות ה', על פני שלשה דורות רצופים, שוב לא תפסק מכם האמונה בה' וידעת התורה והמצוות. וכן שנינו משמו של ר' יוחנן; 'כל שהוא תלמיד חכם ובנו תלמיד חכם וכן בנו תלמיד חכם, שוב אין תורה פוסקת מזרעו לעולם' ('בבא מציעא' פה). לפי רעיון זה, מתקשר תחילת הפסוק שלפנינו עם דברי הסיום שבו; "וידעתם פי אני ה'".

משל הכלבים והרפורמים

ר' יעקב קראנץ, ה'מגיד מדובנא', נזדמן פעם לקהילה רפורמית באחת מערי גרמניה. ובקש, כדרכו בקדש, לשאת דרשה בפני יהודי המקום. אמרו לו ראשי הקהילה: "שמענו עליך, שכחך רב בממשל משלים. ומוכנים אנו לשמוע כמה ממשליך. אולם עליך לדעת, שאנשי הקהילה כאן, סולדים מן הדרשות המסורתיות, המתובלות בפסוקים מפסוקים שונים. אנו מתנים אתך, בתנאי ברור ומפורש, שתשמיע לנו משלים צרופים, בלא שום פסוק. השיב ה'מגיד' לראשי הקהילה: "אמשול לכם משל, למה הדבר דומה; למלמד דרדקי, שיצא עם תלמידיו הרכים לטייל ביער. כשהגיעו לקצה העיר, אמר המלמד לתלמידיו: "אם יתנפלו עליכם כלבים בדרך, אל תבהלו מפניהם, אלא אמרו מיד את הפסוק; "ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשנו" ('שמות' יא ז) ושוב לא תהיה לכלבים כל שליטה

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

מאיר וולך שליט"א

הדרת נשים

'רגילים אנחנו לשמוע, שאין החרדים לדבר ה' מכבדים את האשה כראוי. ויש בזה קורטוב של אמת; שאין המרסנים את תאוותיהם, כורעים ברך לפני האשה, כמו המסורים בידי יצרם, בעלי התאוה... אבל בשעה שהדבר נוגע, להושיע לנשים ולעשות בעדן את המלאכות שהן לא לפי כחן, מצווים אנחנו לעשות זאת על פי דין ולא רק מטעם נימוס, המהול בהרהורי עברה. והלא אנחנו שומעים מפי אדון כל הנביאים, שעל הנשים לדלות, כדי שהנשים תמצאנה מים מוכנים להשקות. ומי שעושה את ההיפך, מעוות את הדין. (אזנים לתורה 'שמות' ג)

"החֲדֵשׁ הַזֶּה לְכֶם רֵאשׁ תְּדָשִׁים" ('שמות' יב ב)

בני ישראל מונים וקובעים את עתותיהם ע"פ הירח. הירח, הוא סמל עם ישראל. כשם שהירח מתמעט והולך, עד שהוא נעלם מן העין. והכל סבורים שאיננו עוד. ואז; זורח הוא מחדש ומתרבה והולך ומתגדל והולך, כך גם עם ישראל, אף אם כבר נתון הוא בשפל המדרגה ודומה, כי הנה, שוקע הוא כליל, הריהו חוזר ומתנער משפלותו, חוזר וזורח במלוא אורו. וכשם שלעתיד לבוא, יתמלא אור

הלבנה כאור החמה וכאור שבעת ימי בראשית, כך יהיה גם עתידו של עם ישראל. ('מעינה של תורה')

"וְגַם עָרַב רַב עִלָּה אִתָּם" ('שמות' יב לח)

'כאן נתקיים; 'נֶאֱחָרֵי כֵן יֵצְאוּ בְּרִכְשׁ גָּדוֹל"' ('בראשית' טו יד) ('מכילתא') מסביר הר' משה פולק זצ"ל, כשכתוב בתורה; 'נֶאֱחָרֵי כֵן יֵצְאוּ בְּרִכְשׁ גָּדוֹל' איננו יודעים, מהו רכוש גדול. הרי רוב האנשים, גם כשיש להם כסף, לא חושבים שזה מספיק. אז מה זה רכוש גדול, לפי מה זה נמדד?! אבל כידוע, שכשהגוי רואה שיש ליהודי פרוסת לחם ביד, הוא חושש שזה רכוש גדול מאד, הרבה יותר ממה שצריך.

ולכן אומרים חז"ל; "וְגַם עָרַב רַב עִלָּה אִתָּם" כלומר; שיצאו אתם גוים. וממילא התקיים; 'נֶאֱחָרֵי כֵן יֵצְאוּ בְּרִכְשׁ גָּדוֹל'. כי כשגוי רואה שיש ליהודי משהו, אז זה כבר רכוש גדול. ('וידבר משה')

רפורמי שווה ערב רב

הגאון רבי עקיבא איגר, רבה של פוזנה, היה מגדולי הרבנים בדורו. ונלחם בתקיפות בתנועת הרפורמה, שפשטה בימים ההם בגרמניה ובמדינות הסמוכות לה. פעם בקר רבי עקיבא איגר בורשא, בירת פולין. הזמינהו ראשי הקהילה לבקר ב'בית מדרש לרבנים', שהתימר להכשיר

רבנים 'מתקדמים' ברוח הזמן. ובצד למודי קדש, התמחו הלומדים הצעירים, במדעי הרוח ובמדעי החברה. עבר רבי עקיבא איגר בין כתלי המוסד, תהה על קנקנם של התלמידים. ומצא בהם, שהם רחוקים מבקאות בש"ס ופוסקים, כיאה למי שמכשיר עצמו, לכהן כרב בישראל. שאל הגאון את מנהל 'בית המדרש': "היכן תורתם של תלמידך?" נבוך המנהל משאלת האורח החשוב והשיב בגמגום: "בית מדרש' זה, אינו אלא כעין 'פרוודור', המתקין את הלומדים הצעירים בצעדיהם הראשונים בלבד, מתוך תקוה, שיכנסו ברבות הימים בכחותיהם שלהם, לתכנים הלמודיים הסבוכים, הדרושים למילוי תפקידי הרבנות". נענה רבי עקיבא איגר וקרא במנוד ראש: "משמע מדברך, שתלמיד המסיים כאן את למודיו, הוא בבחינת; 'עָרַב רַב'. ואינו בבחינת; 'רב'."

"הַרְבֵּה פֹּשֵׁל גַם נָפַל אִישׁ אֶל רַעְיוֹ וַיֹּאמְרוּ קוֹמֵה וְנִשְׁבַּח" ('ירמיה' מו)

בליל יום הכפורים, נשא בעל הישמח משה', דברי מוסר ותוכחה באזני עדתו. ודרש מהם, שיעזבו את דרכם הרעה ויחזרו בתשובה. בסיום דבריו אמר: "ואם תשאלו: 'הלא גם אתה אינך הולך בדרך הנכונה?' ע"כ אשיב לכם בספור; אדם אחד תעה ביער. והנה פגש בדרכו אדם שני. שאל אותו: 'כיצד יוצאים מהיער?' השיב לו: 'איך יוצאים, אינני יודע. כי גם אני תועה כאן. רק דבר אחד אוכל לומר לך: בדרך שהלכתי אני עד עתה, אל תלך'." ■

שוחד לאיזון

וכדי לאזן דעתך, שלחתי לך שוחד כנגד נטיית לבך לצד בעל דיני ותבוא נטיית הלב אל השוחד וכפות המאזנים תהינה שקולות והדין יצא מתוקן". וכן לגבי פרעה. רצונו האמיתי של פרעה, שלא לשלח את בני ישראל. ברם, מתוך הסבל הגדול שהיה לו ולעמו, מהמכות, עמד לפעול כנגד רצונו (ולא מתוך הבחירה החפשית). חיזוק לבו ע"י ה', לא היתה כדי לשלול ממנו את הבחירה, אלא אדרבה, כדי להסיר ממנו את יראת המכה. ע"י הכבדת הלב, שב פרעה לרצונו העצמי, שהוא כאמור; לא לשלח. ■

אחרי הנותן שוחד. והדין לא יוכל להיות דין אמת, מכיון שיהיה נוגע בדבר" ענה היהודי ואמר: "אילו היית יהודי. והיו באים לפניך ראובן ושמעון לדין, הרי דעתך על שניהם שקולה ושוה היא. ואין לבך נוטה לזה, יותר מאשר לזה. והדין יכול להיות דין אמת. ועל כן, אם צד אחד יתן שוחד, הרי הוא מכריע בכך את לבו של הדין לצדו וכפ מאזני הדין תטה לטובתו. לא כן הדבר, כאשר באים יהודי וגוי לדון בפני שופט גוי. כאן דעתו של השופט, אינה שקולה ושוה לגבי שניהם. לבו של השופט כבר מלכתחילה נוטה לצד הגוי.

"כִּי אֲנִי הַכְּבֹדְתִי אֶת לְבוֹ" ('שמות' יא)

מפרשים רבים התקשו; כיצד הכביד ה' את לב פרעה, הרי בכך נטל ממנו את כח הבחירה, לשלוח את בני ישראל מארצו? ב'ילקוט מאמרים' ביאר זאת ע"פ משל; יהודי אחד היה בסכסוך עם גוי. והדבר הגיע לכלל משפט, בפני שופט נוצרי. עמד היהודי ושלח לשופט מתן נאה בסתר. שאל אותו השופט: "כיצד הנך שולח לי שוחד? הלא בתורתכם כתוב, שאסור לתת שוחד לדין. ויש סברא בדבר, שהרי לב הדין יטה

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

מעשה נורא

את הסיפור הבא, כתב איש אלוקים קדוש, ר' חיים ויטאל זצוק"ל, תלמיד רבנו הקדוש האר"י ז"ל, בספר החזיונות שלו, מעשה מבהיל ונורא, אירע בעיר דמשק בליל שבת קדש של ר"ח אב, שנת שס"ט;

בתו של הרב רבי רפאל עניו, מחשובי רבני העיר, אך טעמה מעט מהדג שהכינו לכבוד שבת, נפלה מתעלפת על הארץ. האב הוועק מבית הכנסת ומיד שלח לקרוא לרופאים וינסו לרפאותה, בכל מיני רפואה ולא הועילו. וכך היתה מוטלת כפגר מת, בלי שום הרגש חושם. לפתע שמע אביה קול איש בוקע מפיה של בתו המעולפת. **הקול פנה אלי והכריז:** "אני רוחו של חכם יעקב פיסו. נסתלקתי מן העולם לפני שלשים וחמש שנים ועליתי למקומי בגן עדן. אך עתה לא הניחו לי לעלות למקום גבוה יותר. דחו אותי, מכיון שיש בידי חטא קל אשר נשאר עלי לתקנו. לכן, הנני מצוה עליך, רפאל עניו, שתלך ותקרא את החכם המקובל ר' חיים ויטאל שיבוא אלי, הואיל והתיקון שלי הוא ע"י השליחות שעלי לומר לו, כי אין יכולת בעליונים להטיב, אלא ע"י תפילות הצדיקים בעולם הזה". אך הוא, רפאל עניו, חשש להשאיר את בתו לבד בלילה ומיאן לצאת מביתו.

הרוח פנה אליו שוב ואמר לו: "אל תחשוש שאני אזיק לבתך. אינני כשאר רוחות הרשעים המשוטטים בעולם ומחפשים להכנס בתוך בני אדם ולהזיקם, כדי להסתתר ממלאכי החבלה המכים בה. אני חכם וצדיק, ירדתי דרך נהרות גן עדן, נתלבשתי בתוך הדג שבתך אכלה ונכנסתי בתוכה. לא באתי הנה יחידי, אלא כמה מלאכים ונשמות של צדיקים מלויים אותי ושומרים לי בדרך. אם היית יודע מכל זה, היית מכין הרבה נרות לכבוד שבת ולא רק שנים. לכן, הכן ששה כסאות לנשמות הצדיקים אשר מלויים אותי. ודע לך, כי כלנו ממתנים לבואו של ר' חיים המקובל,

שיעשה שליחותו על ידי. לך מהר, קראהו ויבוא".

דברים נוקבים אלו, שכנעו את ר' רפאל עניו. לפנות בוקר, יצא וקרא לר' חיים ויטאל. **כשנכנס הרב ר' חיים, קרא הרוח לכבודו:** "ברוך הבא", שלש פעמים. ומיד **פנה הרוח אליו וגילה לו את שמו וצעק:** "אוי למי שאינו נזהר בעוה"ז, אפילו מחטא קל שבקלים. **אני הטאתי, שפעם מנעתי את הרבים מלעשות תשובה, על ידי שהנפתי בידי בביטול על ענין כל שהוא, לרמזו שהאיסור אינו נורא כ"כ ומתוך זה, נמנעו מלשוב בתשובה.** לכן עתה, בשליחותי אליך, אתקן את חטאי, כאשר בסיבתי יתעוררו העם לשוב בתשובה. ובכן, הנני להודיעך, ר' חיים, שנשלחתי משמים לצוותך, שתלך להחזיר את יושבי דמשק בתשובה. וכי אינך רואה את האש הגדולה, העומדת לשרוף את העולם ולהעניש את יושבי העיר הזאת?"! לכן, הזדרז לקבץ את יושבי העיר, כי עתה עת רצון. וצומו שלש תעניות, שני חמישי ושני, כביום הכפורים ממש, אנשים ונשים, בבכי וחרטה ותשובה גמורה, אולי ישוב ה' מחרון אפו עליהם, מרוב העבירות שבידיהם".

הר' חיים ויטאל שמע את דבריו, אך לא השתכנע ואמר לרוח: "והלא אנשי דמשק, אינם חפצים בדרשותי. ולא אועיל בהם כלום?" ומיד השיב לו הרוח: "כל זה באמת, גלוי וידוע לפני הש"ת, אבל אעפ"כ, עליך לומר את דרשותיך. ר' חיים המשיך להסס ואמר: "אולי די לקבץ תלמידי חכמים בלבד?" והרוח השיב: "טוב הדבר, אמור לחכמים, כי מפני העבירות הגדולות שבידי יהודי דמשק, הכבידו על המשיה חבלי ברזל ומתאחר בואו. ואע"פ שידוע הקב"ה, שאנשי דמשק לא ישמעו בקולך, כי עבירות גדולות יש ביניהם המעכבות תשובתם, אעפ"כ, עשה אתה את המוטל עליך. לך קבץ עשרה אנשים היותר ראויים, אע"פ

שאינם ראויים לגמרי לשמוע. והשיבם בתשובה. גם עשה מה שבידך, להשיב את העם בתשובה. והשומע ישמע. והחדל יחדל. ואתה את נפשך הצלת". אך גם לפשרה זו, התמהמה הר' חיים ויטאל ולא עשה השליחות.

הרוח לא הרפתה ממנו והמשיך להתגלות, שוב ביום ג' ח"י באב והוריד עמו את המלאך (צדקיא"ל), המושל ביום ההוא. ועוד ארבע נשמות צדיקים. **לשמע הידיעה על ההתגלות הנוספת, התאספו לאותו בית כמה רבנים חשובים מתושבי דמשק, לפתע צעק עליהם הרוח:** "אוי לכם, חכמי הדור, שאינכם משיבים את העם בתשובה. אוי לכם, חכמי הדור, שאינכם משיבים את העם בתשובה. **אוי לכם, שאתם בעלי גאווה להשגיח על כבודכם ואינכם משגיחים על כבוד הקב"ה. ובזה אתם גורמים רעה בעולם.** ראו, הנה בתו של ר' חיים מתה במגיפה, בליל ז' באב, כי עזב דרשותיו להוכיח את העם ולהשיבם. גם רבו האר"י ז"ל הוכיחו על זה, לפי שיעקר ביאתו לעולם היא, להשיב את העם בתשובה".

הרוח הסב את פניו אל החכמים אשר ישבו בחדר ואמר: "עתה יושבי דמשק, אין לכם חלק לעולם הבא ח"ו, מכמה סיבות. **והראשונה;** על אשר נשותיכם הולכות חצופות בלבושיהן, עם תכשיטים מגונים כמו הפינגאניס אשר בראשיהן. והן לבושות חולצות ושמלות צמודות. והן לבושות את הליזאריס והקואביש, שהן דקין ונראה במעט צבע בשר הרגלים. והן משימות מיני בשמים, לגרות יצר הרע באנשים. וכל הדבר הזה, עושות בשווקים וברחובות, להראות העמים את יופיין. וגורמות להרבות חטאים בעולם. וכל המחטיא את הרבים, אין לו חלק לעוה"ב". (מובא בספר 'שבחי ר' חיים ויטאל' מדף ח והלאה). ■

טבריה מתנ"ס פירסט אור החיים 1 רמת אגוז יום שלישי ז' שבט 31/01/12

כניסה 10 שקל פתיחת שערים ב-20:00 תחילת התוכנית ב-20:30

קרית גת מתנ"ס אידיית שדרות העצמאות יום רביעי ח' שבט 01/02/12

כניסה 10 שקל פתיחת שערים ב-20:00 תחילת התוכנית ב-20:30

© כל הזכויות שמורות לארגון "שופר"

שידור חי באתר 'שופר' WWW.SHOFAR.TV

תענית 40 יום רצופים

לפני שבועים ימים החליט הרב אמנון יצחק שליט"א לפנות לקהל שומעי לקחו בשבת קדש לקבל על עצמם תענית 40 יום רצופים ל-3 סיבות עיקריות; 1. לאור הסכנות הגדולות העומדות בפתח מול אויבי ישראל (כדוגמת; אסתר ומרדכי). 2. לבטל את הגשמיות ולרומם את השאיפה לרוחניות בקיום המצוות מבלי תלות בחומר. 3. לכפרת עוונות וחטאת נעורים. ועתה נוסף ענין הגזירות על הצדיקים שמתייסרים בעוונות הדור. בדרשה בשבת קבלו על עצמם 30 איש. למחרת בישיבת תיבת נח קבלו למעלה מ-80 איש מתוכם 20 נשים. ביום א' האחרון בבית כנסת בורוכוב קיבלו 55 איש תענית 40 יום רצופים לרפואת הרה"ג יעקב חי בן מרגלית שליט"א ונכון לכתובת שורות אלה יש למעלה מ-300 איש ואשה מתענים. הרצון להגיע לפחות ל-1000.

כל מי שרוצה להצטרף יצלצל לשופר 03-6777779 ואו לטל' 050-6500666

בס"ד 'משנכנס אדר מרבבים בשמחה'

בעזרת ה' ארגון 'שופר' מזמין את כל פעיליו וידידיו מכל רחבי הארץ

לשמחת פורים

בסיום 40 יום תענית רצופים

עם הרב **אמנון יצחק שליט"א**

את הערב ינעימו זמרים כשרים ביניהם:

ארז יחיאל, אהרון כהן, יצחק אבוהב ועוד

במוצאי 'תענית אסתר' יג' אדר 2012/מרץ/07

בשעה 20:00 באולמי 'ארמונות חן' המפוארים

'כיבוד קל' במקום כניסה חופשית

הכניסה לגברים בלבד

